ARTIGA 13

MAIG 2011

REVISTA D'ART i PENSAMENT CONTEMPORANI

// Portada

2011 LUMENS

BILL VIOLA
FIRE WOMAN

Fotografia: Museu de Valls / Marc Llibre

UNA MIRADA PROFANA SOBRE BILL VIOLA

// LLUÍS VIVES

Església Mare de Déu del Carme (Valls)
27 de gener – 27 de febrer de 2011

Una església congelada en el temps, temporalment despresa de les funcions per a les quals es va construir, es torna a sacralitzar per als estupefactes espectadors de les Decennals de Valls amb un acte de representació transcendental intemporal. Pot ser. És una manera de veure-ho.

Dintre dels nostres cossos, habiten creences. Tan grans o tan modestes com vulguem, sovint d'una gran fragilitat o aparentment sòlides, si les comparteix mitja humanitat. Aquestes creences no poden perdurar si no les suporta alguna representació: una història narrada, una visió simbòlica, una figuració artística… Quelcom material, sensorial i intel·ligible, que al·ludeix a una altra cosa que no ho és: les creences –per a molts allò que s'anomena espiritualitat.

Bill Viola, em fa la sensació que parla d'aquestes coses, d'una manera manierista. Els arguments que articulen la seva obra són diversos, però sembla que en el transcurs de la seva trajectòria se n'ha consolidat un de naturalesa estètica, basat en una referencialitat a les formes i les funcions d'una determinada tradició artística. Aquell estil de representació medieval i renaixentista que forma part ja de la nostra manera de pensar i veure. No fa tant de temps; 20 o 25 generacions no és molt de temps. Podem pensar perfectament que –comparant-ho amb

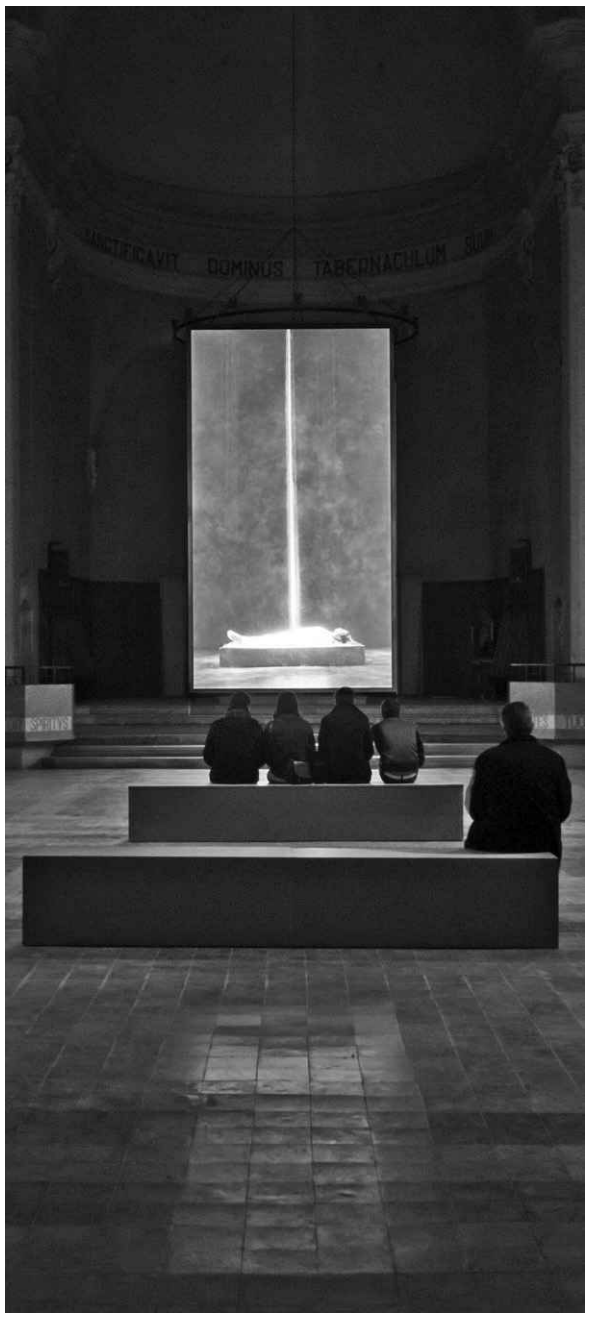

l'eternitat– compartim el moment històric amb Piero della Francesca. I si, a més a més, el tema és l'ésser humà i la seva condició, la interior, permanent i invariable des que la nostra espècie té consciència pròpia, es justifica pensar que Viola és deixeble directe d'aquells grans artistes. Com tants d'altres.

El temps aturat de la representació pictòrica traspassa els segles, i ens comunica directament amb els cervells que la varen fer. Si hi connectem, ens hi podem sentir molt propers. Tan sols cal intentar-lo.

El temps, precisament, és un altre dels arguments essencials del Bill Viola. El vídeo té la característica de condicionar el *tempo* personal; això pot ser incòmode si un no s'hi adapta, i gratificant si ho accepta o bé desisteix de la responsabilitat de decidir.

El *tempo* alentit de les projeccions de Bill Viola ens permet pensar en el nostre *tempo* interior. I recordar imatges de la nostra experiència, que és el que se sol fer quan es pensa. D'aquesta manera, Viola evoca les arrels de la nostra identitat cultural: d'éssers que ens reconeixem en la contundència i maestria de Massaccio i Giotto, o l'elegància de Brunelleschi. Jo he recordat –particularment en aquet cas– una taula de Holbein: «Crist en el Sepulcre», ara a Basilea, que és una representació carnal i real de la mort, gens espiritual. I he recordat, també, les pors de la infància que acompanyen ja tota la vida els nostres esperits.

Bill Viola. *Tristan's Ascension* (The Sound of a Mountain Under a Waterfall)
Fotografia: Museu de Valls / Marc Llibre

LA COL·LECCIÓ DE 'LA CAIXA' «2011 LUMENS»

// ASSUMPTA ROSÉS

Museu de Valls
27 de gener – 27 de febrer de 2011

El projecte «2011 lumens» oferia tres àmbits: la gran instal·lació de Bill Viola a l'església del Carme, les intervencions al carrer o espais expositius de cinc artistes i quatre instal·lacions, ubicades al Museu de Valls, procedents de la col·lecció d'art de la Fundació 'la Caixa'.

El 1985 es va iniciar aquesta col·lecció d'art contemporani amb gran empenta i ambició, mantinguda fins a convertir-la en una referència nacional i internacional, amb unes nou-centes obres molt escollides. S'ha exposat parcialment en moltes ocasions sota seleccions generals o temàtiques, se n'han fet centenars de préstecs per a exposicions i, entre nosaltres, n'hem pogut veure diverses mostres a Reus, Tarragona i Valls.

A «2011 lumens» es presentava una peça de Hans-Peter Feldmann, del qual trobareu en aquest número una recensió de la seva important exposició a Madrid. Feldmann té un ull sagaç que veu en imatges o objectes quotians i en la pròpia quotidianeitat, valors i significats que a molts d'altres se'ns escapen. En l'obra, les ombres superposades d'objectes trobats creen una dimensió màgica de les seves formes.

Soledad Sevilla és una pintora abstracta d'inclinació geomètrica. En la peça exposada entra en el món de les tres dimensions amb el que podríem interpretar com un muntatge audiovisual, ja que té llum, moviment i so, però presenta aquests elements en una reducció minimalista que es fa entendre pels contraris: foscor, remor que respecta el silenci i quietud només lleument trencada.

James Turrell fa un treball situat entre l'art, la ciència i la metafísica; transfigura la llum i l'espai amb obres que van des de petites intervencions fins a projectes de gran envergadura com ara el que està transformant el cràter d'un volcà. La petita obra que es presentava construeix la imatge d'un cub en una experiència de realitat virtual que ens demana posar a prova la nostra percepció.

Xavier Veilhan és un reconegut artista francès de gran versatilitat. La seva peça és una pantalla feta amb bombetes incandescents que s'encenen segons els píxels d'una pantalla electrònica i tradueix una seqüència: converteix la imatge digital en anàlogica.

El punt en comú de les obres escollides és, evidentment, la llum. Emprada com a medi, com a argument o com a matèria. Fins i tot com a suport immaterial del discurs.

James Turrell, *Afrum, Red*
Fotografia: Museu de Valls / Marc Llibre

ELS ULLS DE LA LLUM

// JOANA HURTADO MATHEU

«2011 lumens». Cèlia del Diego
Festes Decennals de la Mare de Déu de la Candela (Valls)
27 gener – 27 febrer 2011

Les valls, se sap, solen ser fosques. Potser per això Luz Broto va fer que fos la manca i no l'excés de llum el que ens guiés pels carrers de Valls durant la inauguració de «2011 lumens», l'itinerari urbà d'intervencions lumíniques comissariat per Cèlia del Diego. *Lumens* és el passat llatí de la paraula «llum», quan ni tan sols era intuïble que l'home pogués reproduir la llum del dia. Avui, un lumen és la unitat que mesura la potència lumínica que rep l'ull humà. Perquè una cosa és la llum generada i l'altra la que rebem; encara que la primera no existiria sense la segona.

La darrera edició de les Decennals, també conegudes com les Festes de la Llum, van demostrar, un cop més, que les tradicions, en el present, ofereixen un joc de contrastos. Han passat molts anys, han passat moltes coses, des que la Mare de Déu de la Candela sortia en processó acompanyada de creients amb un ciri a la mà. I tot i així, entre el 27 de gener i el 27 de febrer, un bon grup de gent va seguir un recorregut ben traçat per buscar la llum en diferents indrets de Valls. Des del museu fins a l'església. Des de les peces de la col·lecció de l'Obra Social 'la Caixa' instal·lades al Museu de Valls, fins a la pantalla gegant que acollia l'absis de la Mare de Déu del Carme.

Dins del museu, les ratlles de Soledad Sevilla, reflectores de llum i reflectides en una aigua estancada (tot i *el remor* del fluir arabitzant de l'Alhambra) es trobaven amb la tridimensionalitat virtual de James Turrell. Blau i vermell purs per un exercici d'abstracció que contrastava amb la màgia cinematogràfica de Xavier Veilhan i Hans-Peter Feldman. Un, traduïa a bombetes els píxels d'una pel·lícula digital; l'altre, mostrava el *backstage* d'un espectacle d'ombres xineses per fer-nos descobrir el nostre poder d'inventiva; o, dit d'una altra manera, com una escombreta de vàter i un pot de sabó poden ser el millor dels *westerns*.

A la muralla del Castell, Iván Navarro ens ensenyava els efectes perversos de l'energia elèctrica, utilitzada per torturar durant la dictadura de la seva Xile natal. A *To die or not to die* un pou amb el mot «mort» en neó es reflectia en un mirall. Donant paraula a allò innombrable, que es repeteix sense poder explicar-se, la mort esdevé un pou sense fons, paradoxalment eterna, immortal. Mentrestant, a la Capella de Sant Roc, Ann Veronica-Janssens recreava una estrella en una brumera de boira blanca. Una atmosfera i una llum tan intangibles com els estels de cada nit, al·ludint a una sensació de desorientació que faria perdre a qualsevol que la volgués seguir.

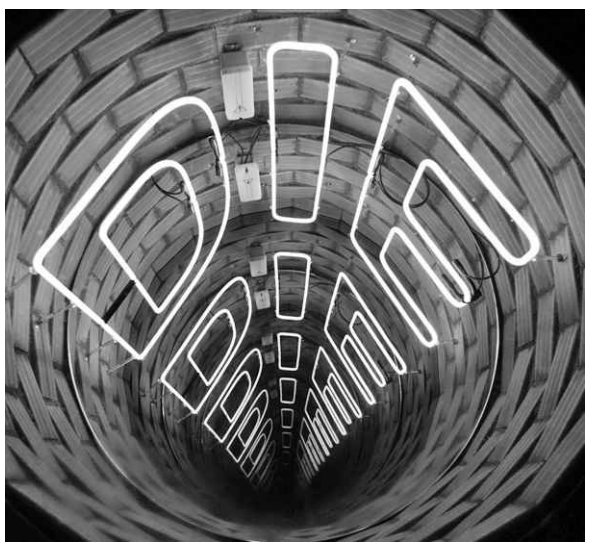

Cada cosa al seu lloc. Com la *Primera encesa* de Frederic Perers, que recordava l'arribada de la llum elèctrica a l'àmbit públic català recreant un anunci de la dinamo de Gramme en una paret mitgera. Altres obres, en canvi, rebatien el seu context. Com l'eslògan anticonsumista que Ester Partegàs va col·locar en un aparador del carrer de la Peixateria: «Les coses importants són les que no ho són», o les *14 hores* d'Ignasi Aballí a la meitat del carrer de Sant Sebastià, un lloc de pas on la durada sencera d'una nit d'hivern es veia dividida en catorze espelmes consumint-se a temps real.

La candela d'Aballí ens tornava als orígens de les Decennals i, alhora, a la voluntat moderna de mesurar el temps en l'espai que és on trobem l'origen del cinema. D'aquesta manera, arribàvem a la comunió entre misticisme i tecnologia d'un dels grans mestres del videoart, Bill Viola. Amb un ralentí que supera tots els límits de la nostra percepció, Viola enfronta l'ésser humà a desbocades forces naturals, com una pluja torrencial o una foguera immensa. Amb una pulcritud clàssica i un efectisme romàntic, Viola posava fi al recorregut tot assenyalant la capitalitat del nostre imaginari. Allò que, més enllà del fenomen lumínic, il·lumina i il·lustra el que veiem.

Esquerra: Ester Partegàs, *Les coses més importants*. Iván Navarro, *To die or not to die*.
Sota: Hans-Peter Feldmann. *Schanttenspiel* (Joc d'ombres). Xavier Veilhan. *Màquina de llum núm.7* (Drumball). Ann Veronica Janssens. *Blanche*. Frederic Perers. *Primera encesa*. Fotografies: Museu de Valls / Marc Llibre

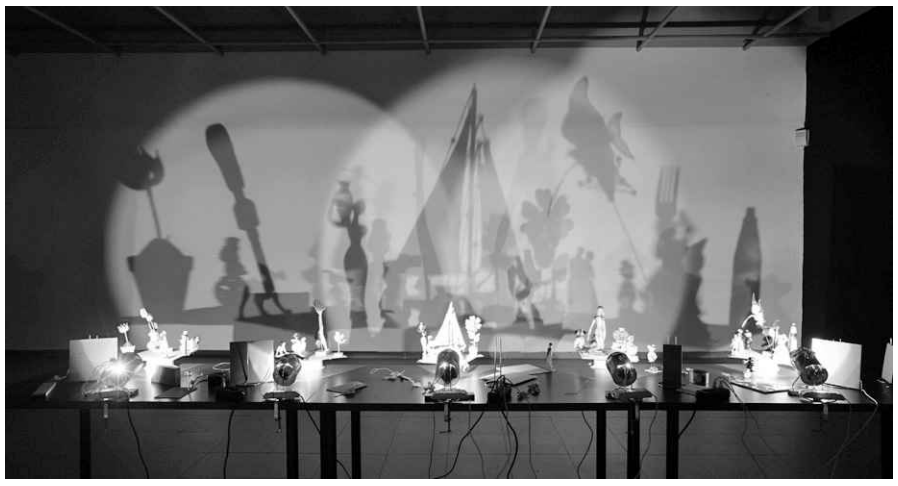

LECTURES I INTERPRETACIONS AL VOLTANT DE L'ESPAI COMÚ

// ANTONIO SALCEDO

«Topografies re-versibles» Comissari: Aureli Ruiz
Cal Massó (Reus). *25 de febrer – 28 d'abril de 2011*

Quatre creadors, quatre projectes, integren l'exposició «Topografies re-versibles» amb la participació de José Maldonado, Javier Peñafiel, Anton Roca i el col·lectiu Zàlata. Una exposició que s'integra dins del programa expositiu al voltant de les temàtiques de lloc que comissaria Aureli Ruiz a Cal Massó.

En aquesta oportunitat que correspon a la segona mostra del citat programa, els artistes han treballat sobre l'espai domèstic, un territori tant interior com exterior que trepitgen diàriament –que per aquesta quotidianitat ens passa desapercebut–, com pot ser la casa, el cotxe, el lloc de treball, etc. Cadascun d'ells ens mostren la seva reflexió, la seva particular i «artística» concepció de l'espai domèstic, un lloc que sintetitza un conjunt de problemàtiques existencials de l'home i les seves relacions amb la societat actual.

Jose Maldonado (Madrid 1962) ens presenta els seus miralls cecs. Fotografies d'un mirall a través d'un escàner. L'artista ens parla de la imatge com a terra de ningú, una imatge que en realitat és el no-res. No hi ha manera de trobar-se de retrobar-se. De la impossibilitat de la comunicació, autèntica frustració del dia a dia, en sorgeix una obra críptica que s'escapa dels codis als que estem acostumats. Aquest caràcter hermètic ens permet entendre el sentit metafòric dels seus miralls que no ens tornen la imatge o que, com en el vídeo, enfoca i desenfoca contínuament la visió de la «realitat».

Javier Peñafiel (Saragossa, 1964) ens porta el seu *alter ego*, un personatge de ficció, que a més l'ha convertit en el protagonista de la seva web. És un personatge que viu emocionalment i estètica la vulnerabilitat del temps en què vivim. Des de 1999 Peñafiel ha creat la seva obra: vídeos, textos i dibuixos, al seu voltant, en la qual ens mostra la solitud de les vivències de l'home, de la seva incomunicació en la seva relació amb el seu entorn.

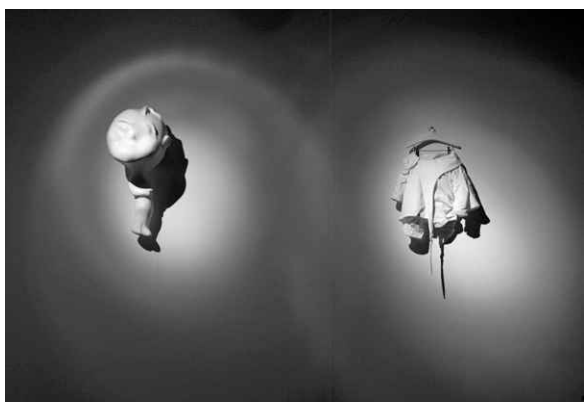

Zona Zàlata, col·lectiu lligat a les arts escèniques i visuals de Tarragona, que justament celebra els seus 25 anys d'existència, va muntar la performance *De vegades 1 + 1 no són 2*. Una obra que ens parla de les relacions personals, en aquest cas d'una parella, de les dificultats de la comunicació i les seves conseqüències. El que hauria de ser una trobada agradable es converteix en una situació cada vegada més tensa, fins acabar en accions violentes. És un qüestionament a la vida del dia a dia i als problemes que es generen d'aquesta convivència. Les restes de l'enardiment produït –un munt de plats trencats–, quedaren exposats com una petita instal·lació, prova d'un espai i una convivència ara inexistent.

La darrera obra *La llotja dels somnis*, és una creació d'Anton Roca (Reus, 1960). L'únic treball que dins d'aquest discurs, centrat en els espais d'ús comú, té una visió optimista o, si més no, més oberta. Fou una acció amb participació col·lectiva. Els visitants, previ acord amb el centre, podien explicar durant uns segons un somni, al mateix temps que una càmera de vídeo enfocava els seus ulls i els projectava en dues pantalles dins de la sala. Com a ambientació l'artista va col·locar un llit, el territori comú dels somnis i de molts altres aspectes de la vida. Un fet íntim, personal, que en fer-se públic es convertia en comú.

Aquestes obres anaven acompanyades de quatre peces de vídeo creació i una de ficció relacionades amb aquesta temàtica. Obres de recent producció i de diferents nacionalitats seleccionades per Xavier García Puerto. A més, per complementar el recorregut expositiu, es varen presentar els projectes en línia de José Maldonado (e-limbo.org), Javier Peñafiel (egolactante.com) i Anton Roca (rad-art.org).

ANABEL JUJOL: «INTRAVISIÓ», IMATGES SIMULADES

// MÀRIUS DOMINGO

Galeria Antoni Pinyol (Reus)
11 de març – 9 d'abril de 2011

Després d'un llarg procés de formació que inclou estudis de sociologia i ciències de la comunicació i pintura a la ciutat alemanya de Hessen (on va néixer l'any 1966), i després de més de deu anys treballant com a dissenyadora d'arts gràfiques, Anabel Jujol va començar a pintar. La sèrie que va presentar a la Galeria Antoni Pinyol, amb formats mitjans i grans, amb una tècnica molt depurada que acosta la representació pictòrica tradicional a la reproducció digital, suposa un esforç de síntesi i contenció que es fa més evident en els petits formats i en els dibuixos, exhibits, aquest darrers, només de manera privada. Els dibuixos, sense la limitació tècnica que suposen els olis o els treballs digitals, actuen en aquest cas com a petits laboratoris que donen la pauta de les noves línies que l'artista explorarà en el futur.

«Intravisió», sèrie iniciada l'any 2004, es basa en la transparència i l'encreuament de línies superposades que, en cada peça, insinuen un univers que viu fora del camp visual. També podem parlar del concepte de «profunditat de camp», una idea molt fotogràfica i que podem definir amb poques paraules com l'espai pel davant i pel darrere del pla enfocat. Aquest punt em sembla molt rellevant en el treball d'Anabel Jujol, ja que permet una lectura més profunda de les seves creacions. En aquests sentit l'obra d'Anabel Jujol té punts de connexió amb el treball fotogràfic de Pere Formiguera. Tots dos mostren predilecció pel blanc i negre, aconseguint un marcat efecte documental. Formiguera juga amb les ombres i els canvis d'escala quan fotografia tiges de plantes o flors, Anabel Jujol restringeix la paleta cromàtica i la lluminositat per «simular» –que finalment ha estat el *leitmotiv* triat per l'artista en aquesta sèrie– imatges que segurament tots tenim presents: les connexions del cervell humà, cèl·lules surant en el líquid amniòtic. Si canviem d'escala –ni que sigui mentalment– obtenim un nou registre: les esteles que deixen els avions sobre el cel tranquil al capvespre, una cruïlla d'autopistes.

Introspecció, és a dir, saber com som, d'on venim, i al mateix temps el vol alt que ens diu on anem. Tot plegat amb una certa truculència, amb l'efecte escenogràfic que produeix un *trompe-l'oeil* que s'intueix al fons d'un escenari i que obliga l'espectador a trobar similituds entre el que està veient davant seu i el que realment simula l'artista.

Fotografies: Galeria Antoni Pinyol.

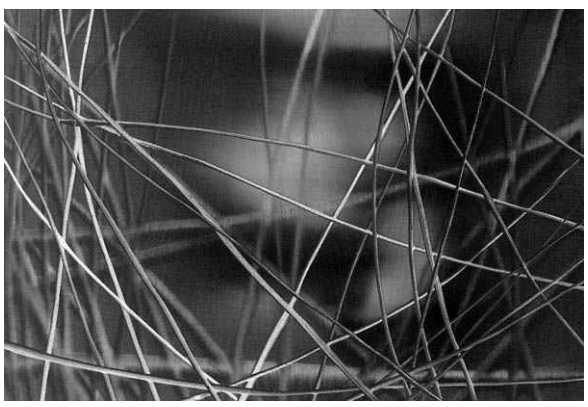

«ÀFRICA. L'OBJECTE COM A VALOR DE CANVI»

// IVAN FAVÀ

Fundació Caixa Tarragona (Tarragona)
3 de febrer – 15 de maig de 2011

Qualsevol mirada a l'Àfrica és actualitat. Sempre, però, les notícies ens duen conflictes polítics, crisis humanitàries o immigració; en darrer terme, conseqüències de les formes diverses i perverses del neocolonialisme. Malgrat la seva permanent actualitat, malgrat ser focus recurrent i alhora marginal dels mitjans de comunicació, aquest continent, els seus països, les seves cultures i les seves gents són, per a la gran majoria, uns grans desconeguts.

L'exposició «Àfrica. L'objecte com a valor de canvi» és una sorpresa per diferents motius. D'entrada, és una oportunitat d'apropar-nos al continent que tenim més al sud. Una mirada amb ulls d'antropòleg o d'historiador ens descobreix les diverses formes del diner utilitzades per les tribus de l'Àfrica subsahariana fins al segle XIX, quan els europeus van acabar imposant el paper moneda com a valor de canvi.

Per definició, el diner sorgeix per fer confluir les voluntats i posar-les d'acord en els intercanvis i, per tant, ha de ser acceptat per les parts. Així, com escriu el comissari de l'exposció, Joan Gil Gregorio, les claus per entendre per què un objecte va emprar-se com a moneda són, fonamentalment, l'acceptabilitat, la utilitat i l'estètica. Actualment, el diner només acompleix la primera de les condicions i esdevé un element abstracte, absurd i objecte d'infinites perversions. És per això que ens plau aturar-nos en l'aspecte útil i sobretot estètic que ha pogut tenir en societats tradicionals.

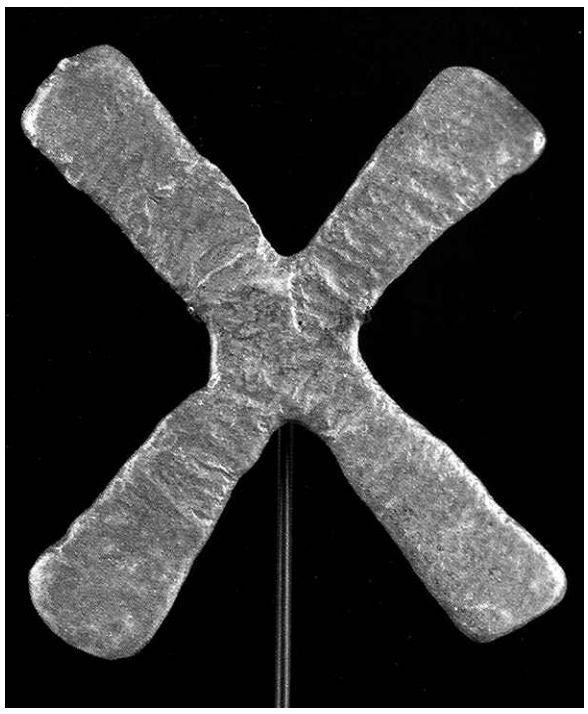

Cada cultura escollia un tipus d'objecte d'acord amb les seves condicions de vida, dels usos socials i culturals que en fes. Destaquen els objectes metàl·lics, sobretot de ferro, els teixits o altres elements naturals, com les conquilles. S'utilitzaren monedes ornamentals, estris per al treball al camp, instruments musicals, i armes de caça o de guerra.

En un pas més, totes aquestes peces, muntades de manera acurada, traspuen misteri i senzilla bellesa, que fa pensar en la impressió profunda que la simplicitat i puresa de formes de l'art africà provocà en els artistes d'avantguarda de principis del segle XX i que albirà essències plàstiques mai pensades fins llavors en l'art europeu. És per això que, plàsticament, aquesta exposició té uns valors propers, que no ens són estranys: dibuixos geomètrics en els teixits, estris o armes que són escultures en elles mateixes. Cadascú, en la seva imaginació, trobarà les seves pròpies analogies amb l'escultura contemporània occidental.

Baluba / Yeke (creu de Sant Andreu). República Democràtica del Congo i Zàmbia. Coure
Fang. El Gagon, el Camerun. Llavors.

ANTÒNIA RIPOLL

// IVAN FAVÀ I ASSUMPTA ROSÉS

Centre d'Arts Visuals. Amposta
25 de març – 30 d'abril de 2011

Instal·lació de l'artista Antònia Ripoll (Barcelona, 1961), una bitàcola íntima per ordenar i dibuixar la seva vida i la seva memòria. Relaciona l'arbre, metàfora del llibre, on queda enregistrat tot el que li passa, i les fotografies de la seva vida, moments històrics, ciutats i llocs viscuts, i dibuixos en què apareix un cos en moviment que s'alça, cau i es torna a aixecar, un reflex de la vida mateixa.

Al nou centre d'art d'Amposta s'ha presentat la instal·lació de l'artista Antònia Ripoll (Barcelona, 1961). Professora a Esardi, Escola d'Art i Disseny d'Amposta, de la qual també n'ha estat directora, activa col·laboradora de moltes iniciatives de promoció de l'art en l'àmbit local, com ara la Biennal d'Amposta o el festival de videocreació Strobe. L'Antònia manté viva l'activitat personal de creació i exposició. Es defineix com a pintora amb incursions a la instal·lació i les intervencions.

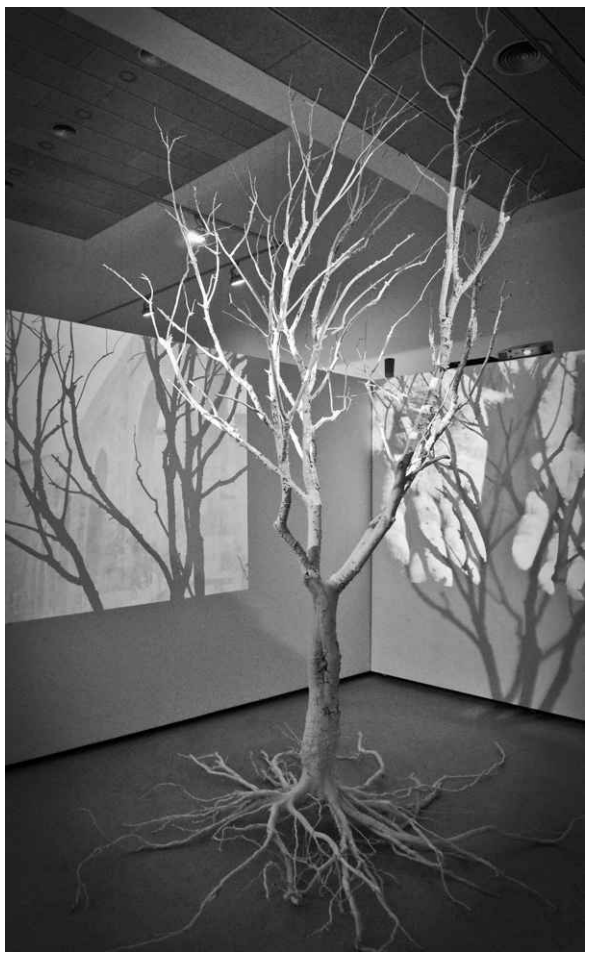

El cos de les pàgines és una bitàcola íntima per ordenar i dibuixar la seva experiència i la seva memòria. Relaciona l'arbre, metàfora del llibre, on queda enregistrat tot el que li passa, les fotografies de la seva vida, moments històrics, ciutats i llocs viscuts, i dibuixos en què apareix un cos en moviment que s'alça, cau i es torna a aixecar com un reflex de la vida mateixa.

El catàleg, fet a manera de petit llibre d'artista, conté escrits, poemes, dibuixos i fotografies. El presenta M. Josep Margalef amb un text del qual reproduïm uns fragments:

«Dibuix, matèria, instal·lació són els materials amb què l'artista ha treballat mentre passa les pàgines de la vida, sincronia *versus* diacronia, en un exercici memorialístic del jo que va ser i el perquè ho va ser projectat en el temps i l'espai; del jo que és ara: arbre despullat amb arrels en carn viva, desarrelat, aprehenent tot allò que l'ha fet.

[...] L'arbre sol, nu i descarnat, projecta l'ombra en tres espais que són el temps que ha viscut i els llocs, espais arrelats al jo, i cossos estimats i mans que s'enllacen en una dialèctica d'emocions, identitats, places i carrers [...]».

MEMÒRIA I RECONEIXEMENT

// ASSUMPTA ROSÉS

Jordi Secall. Velam abstracte. Museu d'Art Modern. 24 març – 22 de maig de 2011
Jordi Sarrà. De la mirada a la visió. Palau de la Diputació Tarragona. 18 de març – 24 de maig de 2011

Durant molts anys, al territori, hem tingut oblidats els nostres artistes, han faltat exposicions antològiques ben documentades, col·leccions de biografies i estudis monogràfics, premis a trajectòries, beques de recerca, relectures actualitzades per cobrir la varietat d'autors de mèrit. Per sort la situació millora, a poc a poc. Els museus de Reus, Valls i, sobretot el d'Art Modern de Tarragona amb la Diputació al darrere, van omplint aquest buit amb un estol de publicacions que ja fa goig de veure a la biblioteca. Aquesta tardor s'han publicat dos catàlegs, els de les exposicions de Jordi Secall de Tarragona i Jordi Sarrà de Vila-seca. Dos artistes molt diferents, fins i tot oposats en la seva actitud i la seva concepció de l'art i de la vida.

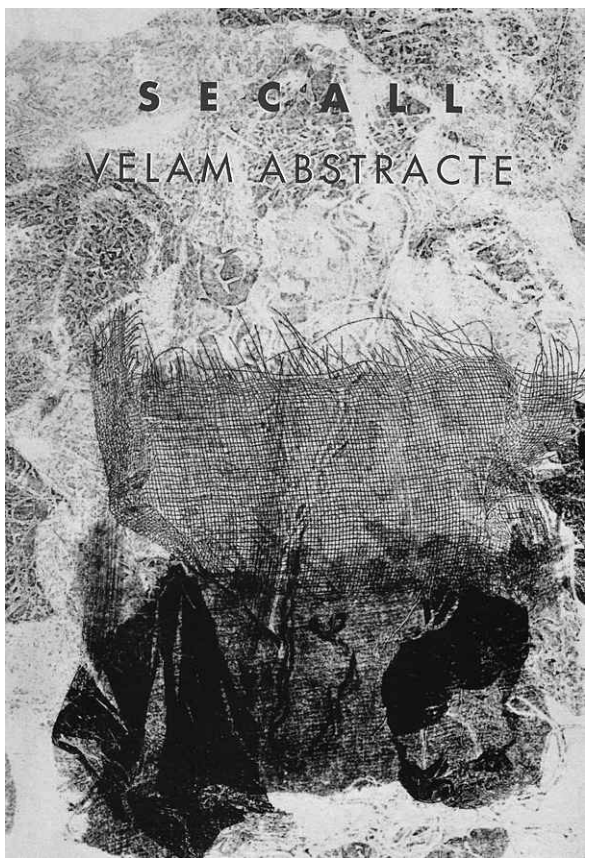

Jordi Secall (Tarragona, 1932 - 2010) ha estat estudiat a *Velam abstracte* per Enric Baixeras, que coneixia bé l'artista, ja que van ser col·legues al Grup de Tarragona el 1970 i ha seguit de prop el seu recorregut durant tota una vida. També ha analitzat la seva obra Manuel Allué, amb una altra mirada, la d'un escriptor que estima l'art plàstic.

Jordi Secall va iniciar-se com a pintor i es va decantar després pel gravat, especialitzant-se a Barcelona a l'Escola de Llotja i al Conservatori de les Arts del Llibre, per poder ser professor a l'Escola d'Art de la Diputació, on havia estat alumne des que era un adolescent i on va treballar fins a la jubilació. Pintor abstracte, conservà dels seus inicis informalistes, l'interès pels materials i les textures, per l'experimentació amb tècniques pictòriques, gravat, dibuix i *collage*. Com a gravador, en els anys noranta participà del grup Stampa i de les seves exposicions. Molt sovint creuà les tècniques i en la seva darrera etapa, de molta producció, Baixeras observa que oscil·lava entre l'informal i el tatxisme, amb influències de l'art oriental i de l'expressionisme abstracte; aprofitava el moviment i els impulsos interns, que deixava fluir dins un cert automatisme. La seva vida va discórrer centrat a Tarragona, en el treball de professor de dibuix, gravat i fotografia, les feines d'interiorista i la cura de la seva família. Poc dedicat a la promoció de l'obra, vida i treball van triar valors d'interiorització.

Jordi Sarrà (Vila-seca, 1935 – Reus, 1990) és subjecte del llibre *De la mirada a la visió,* a cura de Dolors Comas i Eloi Grasset. Jordi Sarrà va destacar com a jove pintor, dibuixant i il·lustrador de grans dots. Va passar breument per l'Escola de Belles Arts de Barcelona i es va formar a la de Tarragona. Començà a exposar i a vendre obra i se n'anà a París el 1960. Allí s'influencià del fauvisme i, sobretot, de l'estètica del Picasso de les èpoques blava i rosa que impregnaria per sempre el seu estil personal, si bé ell adoptà un colorisme molt viu i peculiar. Alternà la seva vida entre Catalunya i París, on gaudí moments de positiva acollida professional i bones amistats entre el món artístic. Va viure una vida bohèmia, amb etapes dins de la marginalitat i l'abandó, suportat sempre pels seus dibuixos i les seves pintures que expressen una visió existencial del món.

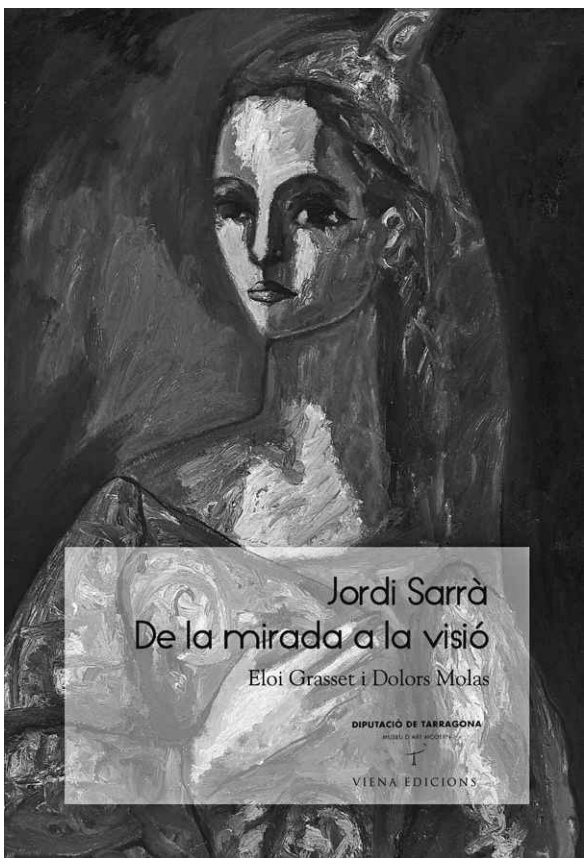

DE L'UNDERGROUND URBÀ A L'UNDERGROUND RURAL

// NATÀLIA BORBONÉS

*De l'*underground *urbà a l'*underground *rural*
Celler del Masroig. Priorat Centre d'Art. Març 26 de febrer – 27 de març de 2011
www.prioratcentredart.cat
marcelpey.blogspot.com
marcelpeyexposed.blogspot.com

Després de sis anys sense exposar («Fatal frames» a l'antic Ajuntament de Tarragona va ser l'última vegada), Marcel Pey va presentar el mes de març passat als antics trulls del celler del Masroig «Cities of the red night», una instal·lació produïda per Priorat Centre d'Art (és a dir, per Francesc Vidal i Montserrat Cortadellas), en la qual el visitant es va trobar amb el peculiar homenatge que aquest artista polifacètic ha dedicat a l'escriptor nord-americà William S. Burroughs.

Pey ha demostrat que està en plena forma amb aquesta proposta als trulls, una magnífica construcció subterrània de l'any 1917, on fins fa unes dècades encara es fermentava el vi, que s'ha confirmat com un sorprenent espai artístic, tal i com ja va posar de manifest la intervenció «Èxode» del pintor Jordi Abelló, fa dos anys.

Pey va ocupar una part dels trulls amb una proposta provocativa, com no podia ser de cap altra manera; jugava amb el so, els neons, les armes, les ombres i els búnquers de l'*underground* per reflectir l'esperit de «Cities of the red night», la novel·la del mateix títol del controvertit Burroughs, un escriptor de culte per a l'artista. En la inauguració de l'obra, Pey destacava «el gran contrast que resulta de portar l'ambient d'una gran ciutat, que és el que retrata la meva proposta, a un lloc que no té res d'urbà. És un repte artístic proposar una peça per a aquests trulls, que són molt interessants, i on no pots tocar res, ni tan sols pintar una paret». De fet, «Cities of the red night» s'adaptava com un mitjó als trulls, uns subterranis humits i foscos, autèntic *underground* rural. La inserció de la proposta de Pey hi resultava molt inquietant.

Marcel Pey és un dels principals noms de l'art d'avantguarda català, amb una obra que combina la literatura, el cinema i la fotografia, tot i que per a molts, sobretot per als literats i artistes que el van conèixer als anys 70 i 80, la definició que millor li escau és la de poeta. Nascut a Cardona el 1948, però instal·lat a Tarragona des de fa molts anys, està en actiu de manera plena, tot i que no es deixa veure gaire per les sales d'art: «És per la manera tan difícil com s'ha posat tot. Jo necessito que algú em produeixi les meves peces i les galeries comercials no estan ara mateix en la millor situació per fer-ho. La proposta dels trulls ha estat possible, perquè me l'ha produït Francesc Vidal». Les obres de Marcel Pey es poden resseguir a través dels tres blocs que té activats en aquests moments. D'altra banda, la seva faceta cinematogràfica ha tornat a estar d'actualitat per la inclusió d'un curtmetratge seu en el cicle de cinema experimental *Del éxtasis al arrebato. 50 años del otro cine español*, que el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) va exhibir el maig del 2010 i que ha visitat ciutats com ara Nova York, París, Madrid o Toronto. *Bloodfilm* és el nom de la peça de Pey, que és inèdita, dura dos minuts i la va rodar l'any 1975. «Té més gràcia ara que quan la vaig fer», comenta l'artista.

Fotografies: Marcel Pey i Priorat Centre d'Art.

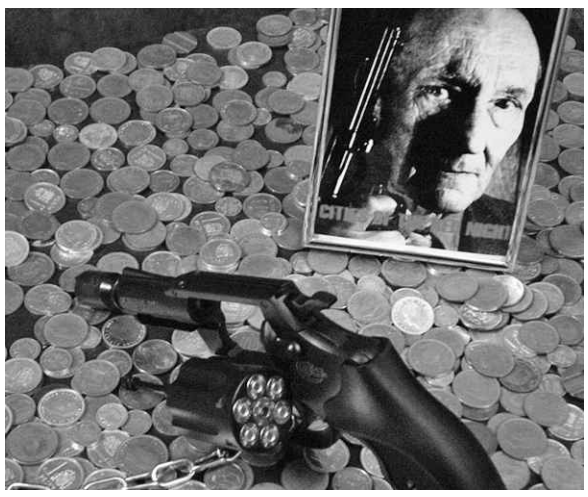

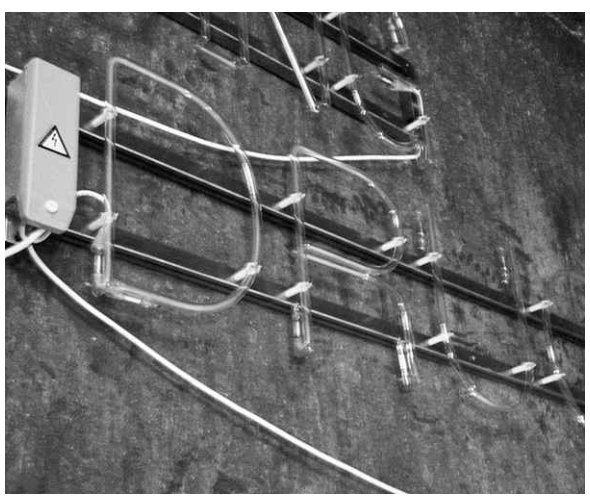

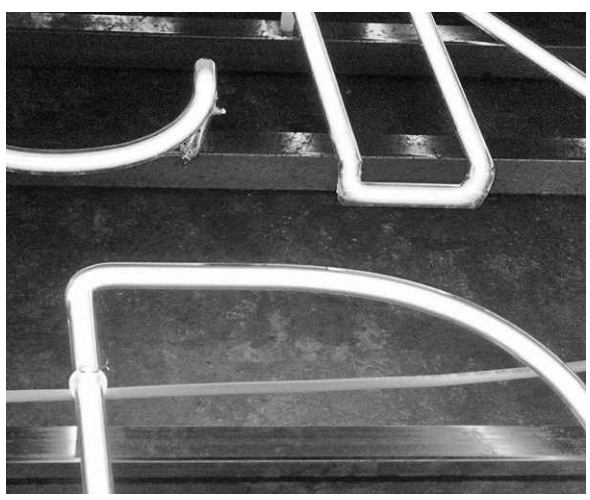

«Ser i estar de l'artista» Discursos i actituds dels creadors al segle xxi. Cicle de conferències

11 – 15 d'abril de 2011
Escola d'Art i Disseny (Tortosa)

Fidels a la seva filosofia d'anys anteriors, un cop més s'apleguen creadors, gestors i teòrics de l'art presents dintre el panorama artístic contemporani, que aporten els seus discursos i testimonien el fet artístic avui: Mery Cuesta (crítica i comissària independent), Marta Gràcia (Hangar), taller d'audiovisual (Juanjo Ucha, productor audiovisual) i l'experiència de l'artista conceptual Benet Rossell.

«Genius Loci. Tarragona Revelada»

Tinglado 2. Moll de Costa (Tarragona)
30 d'abril – 3 de juliol de 2011

Selecció de fotografies produïdes a partir del llibre editat per l'Ajuntament de Tarragona amb motiu del desè aniversari de la nominació de la ciutat com a Patrimoni de la Humanitat. L'objectiu del llibre és presentar una visió diferent de la Tarragona de sempre, amb icones monumentals, interiors reservats i visions subjectives. Chantal Grande ha coordinat el projecte amb la complicitat dels fotògrafs Vari Caramés, Mónica Rosselló, Juan Manuel Castro Prieto, Pep Escoda, Bernard Plossú i Quim Vendrell.

Joan mestre. «Infants de Madagascar». Cicle territoris creatius

Serveis Territorials de Cultura a Tarragona (Tarragona)
19 de maig – 17 de juny de 2011

L'exposició de Joan Mestre inicia el nou cicle de mostres a la Delegació de Cultura de la Generalitat. Posteriorment, iniciaran un circuit d'itinerància. Jordi Llort, Lídia Porcar /Jordi Martorell i Esperança Cobo són els altres seleccionats per exposar. Joan Mestre és un fotògraf autodidacte que es dedica a la fotografia en el marc de la seva segona afició, els viatges. Una càmera de fotos l'acompanya sempre en les rutes i mira paisatges, pobles i persones a través de l'objectiu. Les seves fotografies no havien sortit de l'àmbit familiar fins que els «Infants de Madagascar» s'han revelat com un conjunt temàtic que l'autor ha volgut compartir amb nosaltres.

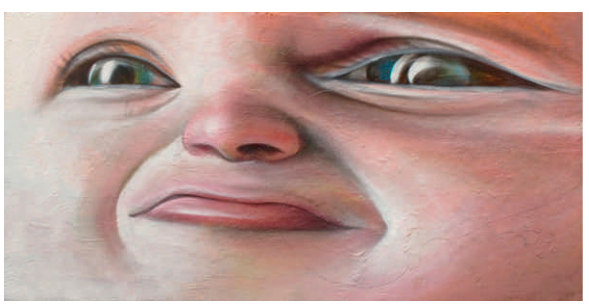

Catàleg Display 2010 Laboratori Visual

www.visual-lab.info
Oriol Panadés, Honey Kill, J.J. Wihite, Villas, Gaser i Albert Bertolin

Display va començar el 2006 i es manté amb bona salut gràcies a la bona acollida del veïnat. Ara s'ha publicat el catàleg de les accions de 2010. Recordem que el projecte consisteix en uns plafons metàl·lics d'1 x 2 metres situats en diferents indrets de Tarragona, sobre murs que normalment eren objecte de pintades i que es troben en un espai que permet aturar-se, seure o, senzillament, badar. Diferents col·lectius o artistes individuals pinten sobre els plafons unes obres originals que queden exposades al carrer i que es destrueixen al cap de dos mesos quan arriba un nou autor.

30 anys del premi de pintura vila de Cambrils

Sala Àgora (Cambrils)
8 d'abril – 13 de maig de 2011

Es convoquen molts concursos però n'hi ha pocs que tinguin una continuïtat com aquest que ara celebra la 30a edició amb una exposició. És un premi especialitzat en pintura, amb una bona dotació, que ha ajudat un grapat d'artistes amb el suport econòmic, la distinció i la possibilitat de fer una exposició individual a la sala de l'Ajuntament. Com que les bones actuacions gairebé sempre tenen recompensa, ara Cambrils es troba en possessió d'una notable col·lecció de pintures recopilades en els dos àmbits del premi: l'obert i el local.

Tom Carr. «Barely Red»

Galeria ARTLOFT (Reus)
7 de maig – 10 de juny de 2011

Tom Carr (Tarragona 1956) és un escultor molt versàtil quant als formats; realitza peces petites i mitjanes com a experimentació formal o destinades a espais interiors, així com creacions monumentals sòlides, intervencions urbanes i accions de projeccions lumíniques sobre edificis. La llum i el moviment solen ser factors principals de les seves obres. «Barely red» són elements de fusta pintada, units en estructures fràgils, algunes amb possibilitat de moviment o bé provocant percepcions ambigües d'inestabilitat i equilibri.

Joaquim Chancho. «Al llindar de la geometria»

Casal Sollerich
10 de desembre de 2010 – 27 de març de 2011

L'exposició retrospectiva resseguia quaranta anys de treball de Joaquim Chancho (Riudoms, 1943). El *leitmotiv* és l'abstracció pictòrica, dins d'ella, la tendència a la geometria, una geometria càlida, feta a mà, amb les irregularitats integrades. Segons les etapes d'una tan llarga trajectòria, utilitza l'element gràfic, el gest controlat o espontani, els signes d'escriptura, el zig-zag, les trames caòtiques, les xarxes de figures. L'altre element a destacar és el color amb contrastos, superposicions, esgrafiats, varietat de gammes i combinatòries atrevides i sensibles.

Escultura, processos ocults

Museu de Sant Cugat. Monestir
Març – 8 de maig de 2011
Ernest Altés, Àngel Camino, Pep Codó, Neus Colet, Gabriel, Rufino Mesa, Pladevall i Miquel Planas. A cura d'Abel Figueres

Una exposició d'escultura aplega vuit escultors d'ofici, gent que treballa materials com ferro, bronze, plom, fusta, pedra, plàstic. L'objectiu és mostrar els processos de treball, tant en l'aspecte d'elaboració tècnica, com en el de procés conceptual, recerca, estudis previs i projectes. Al costat de les obres veiem escrits, dibuixos, fotografíes, maquetes, esquemes, materials i seguiment de procediments tècnics. Tot allò que no veiem quan només contemplem el resultat final de l'escultura.

Joan Rebull

Catàleg raonat d'escultures.
Fundación Arte y Mecenazgo (Barcelona) 2010

Joan Rebull, tot i viure uns temps convulsos i patir amb cruesa la guerra i l'exili, professionalment va ser un artista amb fortuna, ben considerat i amb bons encàrrecs en tot moment. Tants anys després, continua rebent reconeixements amb periòdiques exposicions i publicacions. Ara ha sortit a la llum el catàleg raonat del conjunt de l'obra. Se n'ha ocupat Josep Corredor Matheos, gran coneixedor de l'obra i de l'autor. L'ha assistit el jove historiador Albert Mercadé que ha fet el treball de camp amb molta eficàcia.

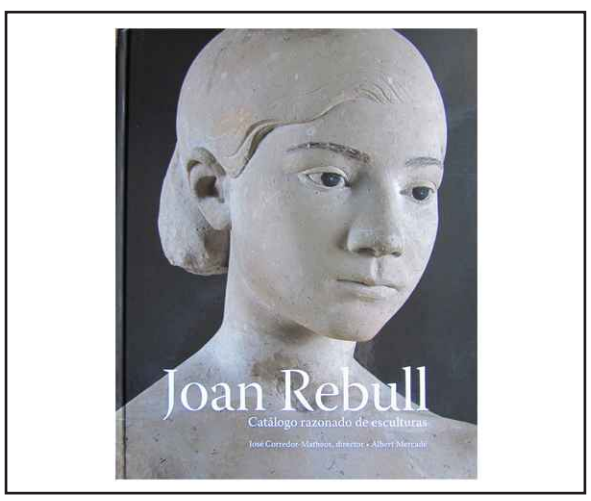

Èlia Llach «I en un cluc d'ulls has conquerit els cims»

Capella de Sant Roc (Valls). 25 de març – 22 de maig de 2011

«Pugen molt amunt, molt alt, cap al cel», així és com el protagonista de *Catedral* de Raymond Carver descriu la verticalitat d'una catedral a un invident. Això és també el que fan les línies destil·lades que Èlia Llach ha menat (i invertit) a la intervenció «I en un cluc d'ulls...». Inici d'un cicle –«Catedrals a la Capella»– en el qual Joana Hurtado proposa a diversos artistes que creïn una peça a partir del conte. El relat finalitza amb el dibuix a dues mans d'una catedral. El pols d'Èlia Llach, d'una banda, i una combinació entre la gravetat, el pigment aquós i la porositat del paper, de l'altra, dibuixen aquest tríptic que té tant més d'atzarós que de dirigit. Fotografia: Museu de Valls / Marc Llibre.

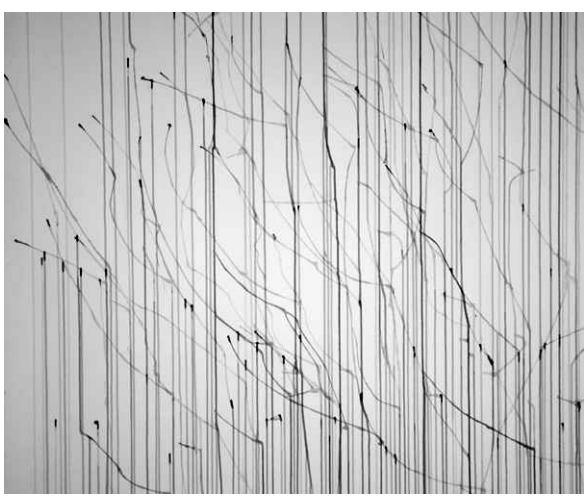

LA FERIDA LLUMINOSA SL

Museu de Valls (Valls)
6 de maig – 12 de juny de 2011
Rosa Cortés, Assumpció Mateu, Rufino Mesa, Adelaida Murillo, Dolors Puigdemont, Glòria Bosch, Teresa Costa i Antonio Salcedo.

Un grup d'amics artistes i teòrics s'han reunit durant uns mesos i han compartit el relat d'experiències de dolor, soledat, malaltia i dol. L'art se'ls mostra com una manera d'expressar, reflexionar i actuar sobre els processos. En la història de l'art el patiment ha estat un detonant per a molts artistes que han fet grans creacions, transcendint el seu cas particular. L'art ha portat alguns artistes cap al desastre, mentre que en altres casos ha estat un camí de sanació. És un gran tema que toquen amb sinceritat, sense oblidar un punt d'ironia.

El dolor, la soledat, l'angoixa, la incomunicació, el dol, la malaltia, la repressió, formen part de les nostres vides. En un moment o altre molts de nosaltres hem hagut de passar per qualsevol d'aquestes situacions. La manera d'enfrontar-nos a elles, les diferents formes d'intentar trobar-hi una sortida depèn de cada persona,
de les seves vivències. Cadascú, per tant, podria explicar les seves experiències i la seva resposta, encara que moltes vegades l'hagin donat d'una manera no del tot conscient.

Aquesta resposta, aquesta necessitat interior, aquest desig de retrobar l'equilibri, de tornar a la «normalitat» és el leitmotiv, l'eix vertebrador que va unir el grup de creadors i teòrics de La Ferida.

Tant en aquest grup d'artistes com en molts altres, quan han viscut un canvi important en la seva vida, aquest canvi –aquesta alteració– queda registrat en la seva obra. És un diàleg, un crit que esclata amb força per la urgència del moment. Es converteix, així, en una experiència íntima alliberadora.

Aquesta experiència abocada en l'obra d'art és el fonament del conjunt d'obres que presenten. És una mirada positiva, una visió esperançadora que volen compartir amb els espectadors.

ANTONIO SALCEDO

Cuida les proporcions:
amor i ràbia no combinen bé,
sempre guanya el dolor.
La neu és blanca
per a l'infant enjogassat,
aigua bruta
per a qui s'ofega en un mar de setí.
Vas o véns?
Dona't ales,
escup el verí.

TERESA COSTA-GRAMUNT

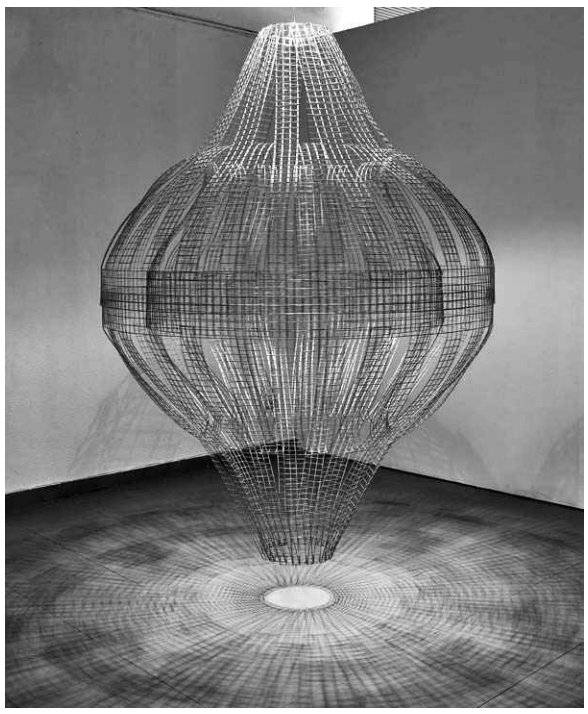

Des del cim...

Des del cim absorbeixes la panoràmica de la vida, però cal baixar al pla per adonar-te d'on ets i què fas.
Miro un instant des de dalt i em crema la mirada mentre sé que vull baixar per estar, per ser i viure dins de les coses.
El cim pot ser l'ànima, la visió a l'abast d'un mirall sencer per on ens passegem dia a dia, però la vida és tan sols allò petit que cal cuidar i atendre a baix.

Vint anys sense moure's del món.
Vint anys tancats en uns mateixos forats i, davant la sorpresa d'un forat nou,
tan sols una reacció: la necessitat de tapar.

GLÒRIA BOSCH

Imatges (en aquest ordre): Dolors Puigdemont, Adelaida Murillo, Rufino Mesa, Rosa Cortés, Vista general, Assumpció Mateu. Fotografies de Pere Queralt

UNA ALTRA CRÍTICA D'ART

// CÈLIA DEL DIEGO

Hans-Peter Feldmann. «Una exposición de arte»
Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia (Madrid)
22 de setembre de 2010 – 28 de febrer de 2011
www.museoreinasofia.es

«Una exposición de arte» és el títol de la mostra individual que Hans-Peter Feldmann ha presentat al Museu Nacional Centro de Arte Reina Sofía, a Madrid. «Una exposició d'art», també de la mà d'Helena Tatay, la que presentava ara ja fa nou anys a la Fundació Antoni Tàpies de Barcelona. Exposicions amb motiu de les quals es publicaren *272 pàgines*, el 2002, i un altre llibre –*Another book*–, recentment. I és que, des de la seva postura crítica amb els mecanismes que regulen la creació artística, Feldmann fa un ús recurrent d'aquests títols de caràcter tautològic per, exposició rere exposició, catàleg rere catàleg, qüestionar els sistemes de producció i consum de l'art.

Col·leccions de fotografies d'*amateur*, postals, portades de diaris, joguines, rams de flors, escultures de jardí, sabates i tot tipus d'estris manllevats de la vida quotidiana i de contextos no artístics són aplegats i reendreçats de manera obsessiva i meticulosa per poblar les sales del museu. Així, sense massa més manipulació que la seva descontextualització, són elevats a la categoria d'obra d'art per, des de la nova ubicació, cercar la mirada estètica (i crítica) del visitant que, citant Duchamp, completi l'acte creatiu que l'artista ha iniciat.

En la mateixa línia, Hans-Peter Feldmann defuig els valors d'autoria i de singularitat que porten les regnes del mercat. Proposa sèries d'imatges i d'objectes d'un número indeterminat, indefinit, d'exemplars sense numerar ni signar. Com aquella edició il·limitada de bitllets de vint marcs alemanys, de curs legal, que, sense firmar ni numerar, venia al preu de vint marcs. De fet, refusa fins i tot el concepte de plagi en una apologia de l'efecte creatiu de la còpia. És per això que no és d'estranyar que Harald Szeemann comptés amb ell per a la seva edició de la Documenta de Kassel amb què als anys setanta obria vies de reflexió entorn a la relació controvertida entre el món i les seves representacions –la publicitat, les imatges en l'era de la seva reproductibilitat massiva, etc.– així com al voltant de l'estatus de mercaderia de l'obra d'art.

Vista de l'exposició de Hans-Peter Feldmann «Una exposición de arte»
Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia 2010

Actualment, quan la ubiqüitat de la imatge i l'excés d'informació estan a l'ordre del dia, quan la profusió de crítiques a la institució art actua com un soroll (en el sentit semiòtic del terme), el treball de Feldmann vesteix pell de xai per actuar com un llop. Aparentment càndid i encisador, no té aturador en la recerca de mètodes de subversió d'un sistema que el venera.

DE L'ART AL RÈGIM EDITORIAL

// MANUEL SEGADE

A propòsit de La Qüestió del Paradigma. Genealogies de l'emergència en l'art contemporani a Catalunya
Centre d'Art La Panera (Lleida)
14 de maig – 28 d'agost de 2011
www.lapanera.cat

Durant l'última dècada s'ha anat desenvolupant un espai de producció artística, l'editorial, que més que nou, pretenia ser una posició latent. Vivim en un moment en què, internacionalment, el gust per l'art conceptual clàssic dels anys 60 i 70 s'ha convertit en el banc d'estratègies metodològiques bàsic per entendre el present. No és només un cànon formal: els seus mètodes de distribució, propers a l'art popular o als mitjans de comunicació de masses, sumats a la coneguda desmaterialització de l'objecte artístic, apropen les obres a un element fungible sobre el paper, la naturalesa del qual es defineix, finalment, per la seva textualitat.

A Catalunya, a més d'aquesta tradició, trobem la capital del disseny gràfic. La comprensió de la cultura com un teixit econòmic, la intel·lecció política del camp de l'art com una indústria cultural, provoca que la contaminació natural entre les diferents esferes culturals sigui una característica fonamental. Així, no és d'estranyar que siguin els dissenyadors gràfics els nous col·leccionistes i els artífexs de la imatge dels artistes, ja sigui a través de les edicions, dels pòsters, de les octavetes o invitacions, com a través del disseny dels seus propis dossiers o webs.

Es pot pensar que em refereixo a un procés de formatejat editorial de les pràctiques artístiques, però, en realitat, es tracta d'un camp d'experimentació complex i en contínua mutació. Des dels inicis del 2000, edicions periòdiques amb insercions artístiques com la revista gratuïta *Suite* o productes desenvolupats per a públics més especialitzats com *Metal* o *Fanzine 137*, van començar a obrir el territori de consum a un altre tipus de productes, que coquetegen –des del consum més o menys massiu– amb les qualitats estètiques del gran art.

Si ens plantegem una línia cronològica, un exemple bàsic de partida va ser Art3, una associació del sud de França que compta amb espai expositiu i un programa d'artistes en residència. En la seva curosa línia d'edicions, hi han participat, des de finals dels anys 90, artistes catalans com Mireya Massó, Tere Recarens o Francesc Ruiz. La primera iniciativa editorial fundada a Catalunya per donar cabuda només a projectes artístics en format paper és Cru, fundada a inicis del 2000 pel dissenyador Alex Gifreu. Artistes com Javier Peñafiel, Alicia Framis, Martí Anson o Dora García han publicat llibres d'artista pel seu compte. No és casual que Gifreu sigui l'encarregat de la línia gràfica de la galeria barcelonina Projecte SD on es van realitzar exposicions centrades exclusivament en el llibre d'artista i que, a més, és l'únic cas espanyol en què una llibreria especialitzada en edicions d'aquest estil constitueix una part important del seu espai. A això, caldria afegir-hi reflexions expositives com *CMYK. Un proyecto de exposiciones lattentes*, per ferranElOtro a Can Felipa –on es mostrava el potencial de treball dels grafistes amb els artistes– o *Paperback* comissariada per Amanda Cuesta per al CGAC, MARCO i Fundación Luis Seoane, que en va representar la primera catalogació d'ampli espectre, al mateix temps que va esdevenir un vertader manifest d'aquestes produccions a l'estat espanyol.

Save As... Publications (ed.). *Zeitgeist. Variations & Repetitions*.

Des de mitjan 2000, les iniciatives privades editorials s'han multiplicat: Doropaedia vinculada a Producciones Doradas; les miniedicions d'Adiciones porque sí; l'editorial Crani, fundada per l'artista Jordi Mitjà, adreçada a projectes que només poden existir en format paper; TEXTO, dels artistes Jacoby, Bestué i Pericàs, suport destinat a obres amb caràcter narratiu; els *fanzines* d'Ediciones Vino Amargo o, fins i tot, la Fanzinoteka de Saladestar, on es va proposar un sistema mòbil que podria itinerar amb una col·lecció de fanzines per diferents centres culturals. Tampoc és estrany veure com en les convocatòries que regeixen el calendari de l'escena artística s'inclou l'edició com un format més: productes que són edicions de Bcn'Producció o una convocatòria específica per a edicions entre les bases anuals de la Sala d'Art Jove de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, cal destacar la cura pionera que en les seves edicions ha tingut l'Espai Zero 1 d'Olot, a càrrec de David Santaeulària.

Save As… Publications, gràcies a ferranElOtro i Irene Minovas, ha publicat llibres de Daniel Jacoby, Momu & No Es o Martín Vitaliti, però és en el periòdic que van editar amb motiu de la Bienal Leandre Cristòfol del Centre d'Art La Panera de Lleida (2010) quan en recopilar materials aliens conjuntament amb els que s'identifiquen per realitzar en forma d'edició el seu manifest editorial, es va constituir una declaració generacional: *Zeitgeist*, l'esperit hegelià del nostre temps. És aquesta pulsió narrativa d'aquesta edició i el retorn a la idea que tant imatges com escriptura són textos fets per ser llegits, en els quals es defineix l'actual règim editorial de l'art contemporani.

INVENTARIS DE CELS

// MONTSE BADIA

Ignasi Aballí. «CMYK Color System»
Galeria Estrany - de la Mota (Barcelona)
www.estranydelamota.com
11 de març – 21 de maig de 2011

El treball d'Ignasi Aballí està fet a partir de la coherència i la constància. Cada nou projecte avança en la investigació iniciada pel seu precedent. Un dels eixos principals del seu treball és la reflexió sobre la creació artística, ja sigui a partir de la pintura (i la seva impossibilitat) o de procediments en els quals qui realitza l'obra és un «altre» (la pols, el temps, els retalls de diaris, etc.). La necessitat d'ordenar, de mesurar, la transparència i la invisibilitat són altres dels seus temes recurrents.

En la seva exposició més recent a la Galeria Estrany - de la Mota, Aballí s'ha centrat en la fotografia. Sota el títol «CMYK Color System», Aballí ha aplegat una sèrie de treballs que descomponen els sistemes de reproducció impresa. Al centre de l'espai, quatre vitrines contenen els colors bàsics per realitzar qualsevol tipus d'imatge impresa (cian, magenta, groc i negre). «CMYK Sky (Quadricromia)» imprimeix per separat els quatre colors que configuren la reproducció d'una imatge d'un fragment de cel. *Cels de països* reprodueix la manera de treballar dels seus famosos llistats, encara que en aquesta ocasió l'artista ha recopilat

els cels de les imatges que apareixen publicades als diaris. Ampliades i aïllades del seu context (encara que mantenint la referència del lloc i la data en què la fotografia va ser presa), les imatges dels cels es converteixen en un repertori tan complet com variat de tonalitats i matisos.

Finalment i seguint amb la seva obsessió no només per recopilar i classificar, sinó també per mesurar, *Mesurar l'aire* és un vídeo que recull desenes de cels dels quals ens ofereix una informació molt precisa sobre la seva intensitat cromàtica. Paral·lelament, *Components de l'aire* estableix una relació exhaustiva dels percentatges i tipus de partícules presents a l'aire.

Absolutament coherent amb el treball d'Aballí, l'exposició evidencia un extraordinari grau de maduresa i de precisió que el reafirma tant en la seva visibilitat internacional com en la seva posició de referent per als artistes de generacions posteriors.

Vista de l'exposició
Cortesia de la Galeria Estrany de la Mota

«SÈNIORS I RESISTENTS»: DOS DIES DE MARÇ CONVERSANT A LA COMELLA

// ALBERT MACAYA

19 i 20 de març de 2011. Tarragona

La indecisió de la primavera resulta gairebé irritant, ara un cel gris i humit, ara un blau resplendent. Però les estones de sol entre els pinars de la Comella són un regal, com ho és la conversa, l'empatia, el fet de compartir idees i neguits. Una colla de persones que es dediquen, des de la pràctica, la teoria o la docència, a això que anomenem art, han estat convocades per l'infatigable Rufino Mesa a la seva masia. L'argument de la trobada és ben senzill: parlar, posar en comú interessos, llenguatges, perspectives, idees. El to és càlid i informal: per torns, els convocats que ho desitgen parlen del seu treball i la seva trajectòria; després, tothom que vol discrepa, matisa, confirma, refuta. El títol de l'event inclou la paraula «sèniors», els presents ja pentinen canes i acumulen una certa dosi d'experiència.

Poques lamentacions i panegírics sobre temes avorrits com gestió cultural, política local, dinàmiques de mercat. La primera demanda de Rufino, en la seva convocatòria, era parlar del que fem. Els assistents se'n surten més que bé, tot i que no sempre és una empresa fàcil. Vet aquí el que proposa, sobre el tema, el sotasignat: sempre m'ha semblat paradoxal com es fa de difícil parlar del propi treball. Qui hauria de tenir més coses a dir d'una proposta artística que aquell que l'ha creat? Costa posar-s'hi. Sempre podem argüir que l'art té vida pròpia, que el receptor el reconstrueix i el dota de sentits sempre renovats. Fins i tot hi ha qui s'ha apressat a donar l'autor per mort. Aquesta suposada mort va com anell al dit per als propòsits de tota una línia de reflexió en art i cultura per a la qual tot s'explica en termes de context social i cultural. Poc importen les cuites individuals de «l'artista». Però, contra el que pugui semblar, no estic fugint d'estudi: qui emet una proposta artística hauria de ser capaç de dir-ne alguna cosa. No qualsevol cosa, alguna cosa més o menys afinada. Aventuro una hipòtesi: això que anomenem art és una forma de coneixement, una manera de penetrar la realitat, un mode per pensar i compendre el que ens envolta, per representar-nos el món. Altra cosa ben diferent és fins a quin punt ho aconseguim.

Un altre dels reptes de la trobada va ser compartir els camins que hem transitat. Explicar la pròpia trajectòria i repassar la formació del llenguatge que emprem. Fem memòria de les innumerables hores malbaratades en la soledat del taller. Però tampoc exagerem en això de la soledat: compten –i molt– algunes coses llegides i vistes. Viatges, exposicions, converses, lectures.

A les intervencions i als debats es va palesant que els participants a la trobada de la Comella hem viscut marcats per un canvi de paradigma. Molts de nosaltres ens vam formar en les darreres cuades del formalisme, quan el material, el traç, la taca i el regalim ho eren tot. Ara l'interès s'ha desplaçat cap al significat, la interpretació, el joc semàntic. I més encara cap a la relació amb els contextos: les claus socials, culturals, de gènere, classe, que rauen en les imatges artístiques. Els aspectes formals de l'art –tals com el material, el traç, la taca, el regalim...– són ara vistos amb recel. El formalisme fàcil, efectista, complaent, és ara el llast d'una tardomodernitat en franca decadència.

Tot plegat explica la gran quantitat de dubtes entre els quals s'ha desplegat el nostre quefer. El tsunami postmodern ens ha deixat al ras. Res de lamentacions: la versió optimista serà considerar l'enorme privilegi d'haver viscut un moment tan singular, que pocs individus a la història hauran conegut. Hem cobejat la pedra, el pigment, el rastre de grafit al gra del paper. I hem conegut l'eclosió d'un món nou, a partir del qual ja res serà igual. Un món en el qual es fonen les jerarquies, els gèneres, els llenguatges; en què les imatges són un immens territori a recórrer en totes direccions, sense camins obligatoris. Un món en què les distàncies s'esvaeixen i l'accés al coneixement es multiplica exponencialment. Si el preu és que els temps sacsegin les nostres certeses i ens descavalquin de la comoditat d'allò conegut, bé val la pena pagar-lo. Potser els presents a la trobada són sèniors, però no cauen en nostàlgies ni immobilismes miops.

«Sèniors i resistents». Juguem a qüestionar el títol mateix de la trobada. No té sentit resistir, em sembla molt més interessant fluir. Deixem-nos dur per la riuada, tampoc tenim cap més opció. No sabem cap a on ens du, però

ens hi du molt de pressa. I quant a sènior... sento una enorme curiositat per totes les propostes noves, tot i que l'escepticisme i la distància crítica ha guanyat terreny a l'entusiasme incondicional d'altres temps. Vet aquí un símptoma de *seniorness* que vull prendre per lucidesa o experiència.

Amb tot, les mirades al context són inevitables. Sense caure en victimismes tediosos (vet aquí un dels encerts de la trobada), el col·lectiu reunit a la Comella es reconeix com tots els col·lectius humans: poblat indistintament per persones extraordinàries i per éssers mesquins. Globalment, amb llums i ombres, no es pot negar que al nostre indret hem assumit una important dosi de compromís cívic. Hem participat en innumerables consells assessors, reunions, assemblees, hem debatut, escrit, ens hem involucrat en tasques de gestió cultural *gratis et amore*, i hem acabat descobrint que la resposta social i ciutadana no és directament proporcional a la bona fe i al voluntarisme esmerçats. Tenint tots els trumfos –bons artistes, escoles d'art, universitat, museus i institucions d'una escala mitjana, amb els quals el diàleg podria ser fluït– som encara un col·lectiu invertebrat. També, com en tots els col·lectius humans, el nostre ha estat a voltes un galliner curull de picabaralles, atomitzat per la nimietat de les fílies i fòbies personals, incapaç de cooperar i empènyer en la mateixa direcció. I, a voltes, també hem aconseguit fer caminar iniciatives individuals i col·lectives, lliures de servituds polítiques i administratives, autogestionades, fruit de la col·laboració, l'entusiasme i el compromís.

Lluís Vives

I aquí estem amb la nostra profunda introspecció. Profunda per persistent, no per transcendent, tot i que tanta insistència en la introspecció pot arribar a transcendir, i d'una manera molt probable crear un monstre. La monstruositat està en la visió de l'altre.

L'altre ho som també nosaltres. Tots n'hem vist passar, horroritzats, de monstres de la creació, de tots els colors: deformats, desproporcionats, descolorits, desorientats i desestructurats… Gairebé sempre voluntariosos. Monstres que s'emmirallen i es cargolen sobre si mateixos. Monstruositat que s'aproxima molt al ridícul. En tots els anys que portem exhibint-nos, qui no ha tingut, però, la sensació d'estar aproximant-se massa a aquest perill? O, fins i tot, gaudir de la seducció d'assemblar-se a allò que ens sembla monstruós? Atracció morbosa i temptadora. Al cap i a la fi la creació és un artefacte nou, la diferència és gairebé una condició i això l'aproxima a la monstruositat.

Antonio Salcedo

Ahir durant gairebé tot el dia varem estar reunits un grup d'unes vint-i-cinc persones relacionades amb el món de l'art, artistes i teòrics, a la Comella. Fou un dia excel·lent, per la climatologia, pel lloc en què ens varem trobar i, òbviament, per les persones que van formar part d'aquesta reunió, en franca companyia. Fou una idea de Rufino i la convocatòria va tenir una acceptació immediata. Reunir-se per parlar de l'art i de l'obra produïda pels artistes de Tarragona durant les darreres dècades. Crec, i així ho varem comentar amb altres companys, que la trobada fou un èxit. Cadascú dels que varen exposar les seves opinions, els seus comentaris sobre la tasca desenvolupada al llarg d'aquests anys, ho va fer amb gran objectivitat i amb una actitud crítica i positiva.

Es varen plantejar punts forts i punts febles. Punts forts: tota la feina desenvolupada; la millor evidència: l'obra, el treball de tots aquests creadors que, com es va comentar, està al nivell del que es realitza a qualsevol part del món. Obres variades i múltiples: escultures, pintures, instal·lacions, fotografies, *performances*, que conformen un univers ric i potent. També es va ressaltar la tasca portada a terme per gestors, galeristes i crítics, per concloure, finalment, que el millor que es pot fer és treballar de valent, fent el que millor sabem i podem fer.

TROBADA SÈNIORS RESISTENTS

En l'acte final s'acorda: no redactar cap conclusió, a canvi s'obre la possibilitat que tothom pugui enviar la seva opinió o incorporar-la directament al blog *Sèniors resistents*, a l'espai dedicat als comentaris.

Fotografies: Núria Fernández

CX CatalunyaCaixa
Fundació Caixa Tarragona

CX Sala d'exposicions
Tarragona

PARRA / FERRAN / RUBIO / ALBA / FORT / MORET /BAIXERAS / SECALL / GONZALO LINDÍN

EXPO

GRUP DE TARRAGONA 1970-1972

PINTURA, GRAVAT, ESMALT

2 JUN 11 > 25 SET 11

10h a 14h > 17h a 21h
ENTRADA LLIURE

CENTRE D'ART DE TARRAGONA

L'equip del Centre d'art de Tarragona ha començat a treballar
per desplegar els projectes que permetran la posada en marxa de l'equipament.

Oficina del Centre
Antiga Audiència
Plaça del Pallol 3
43003 Tarragona
info@centredartdetarragona.cat

TARRAGONA 2017 CANDIDATE CITY

TARRAGONA 2012 CAPITAL DE LA CULTURA CATALANA

tots millorem

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

www.tarragona.cat

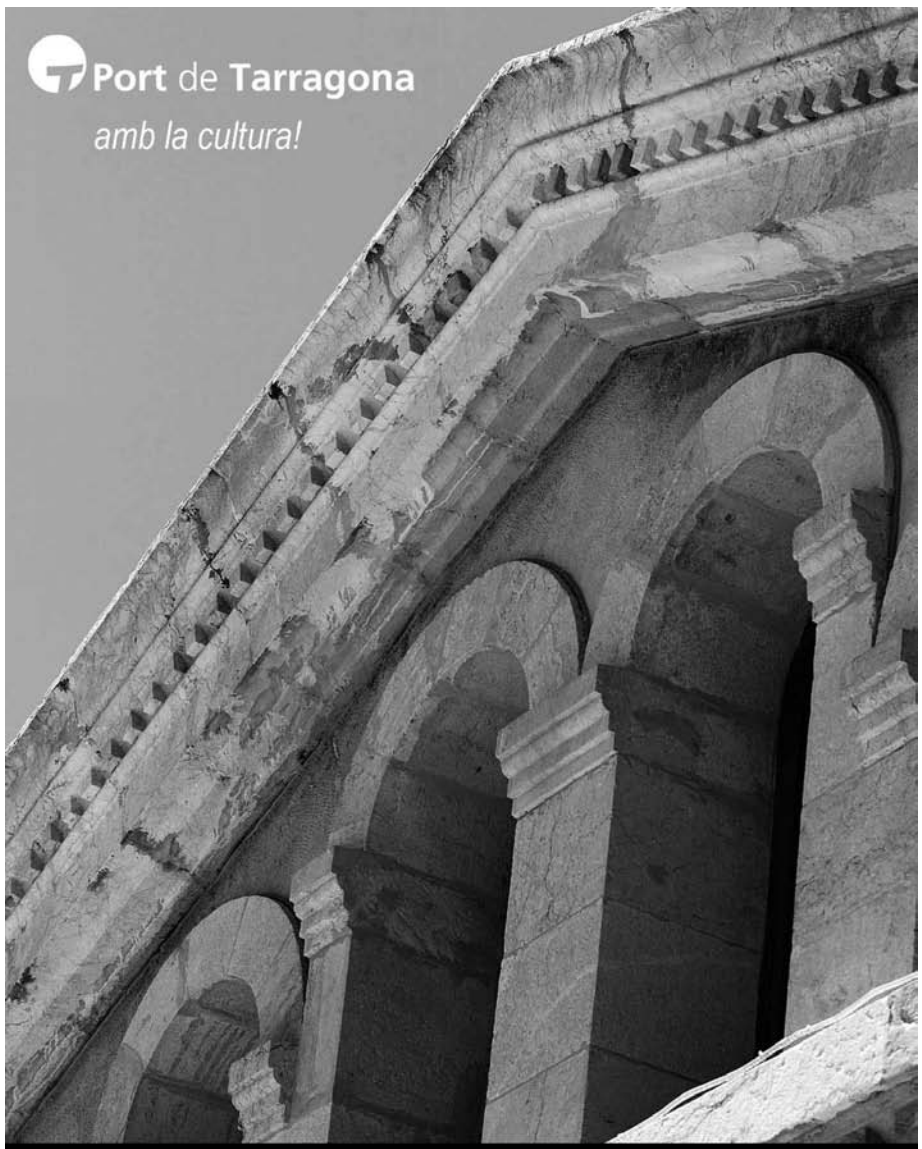

Port de Tarragona
amb la cultura!

HORARI EXPOSICIONS MOLL DE COSTA
D'ABRIL A OCTUBRE:
De dimarts a dissabte, de 10 a 13 h i de 17 a 20 h - Diumenges i festius: d'11 a 14 h
www.porttarragona.cat

31è
PREMI
DE PINTURA
VILA DE CAMBRILS
2011

Informació:
Departament de Cultura de l'Ajuntament de Cambrils
Sant Plàcid, 18-20
43850 Cambrils
Tel. 977 36 84 84
Fax 977 36 47 16
premidepintura@cambrils.cat
www.cambrils.cat

Organitza:
AJUNTAMENT DE CAMBRILS
Cultura

Serveis Territorials de Cultura
C. Major, 14, Tarragona

Infants de Madagascar
Joan Mestre

Territoris Creatius • Arts visuals
19.05 – 17.06 / 2011

Horari:

Maig
De dilluns a dijous, de 9 a 18 h
Divendres, de 9 a 14.30 h

Juny
De dilluns a divendres, de 8 a 15 h

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Tarragona

Universitat Rovira i Virgili

Territoris Creatius
Web dels creadors del Camp de Tarragona

TERRITORIS CREATIUS • ARTS VISUALS • T A V C

www.territoriscreatius.cat

CENTRE D'ART DE TARRAGONA

// IVAN FAVÀ

Cèlia del Diego Thomas (Tarragona, 1974) és la directora del nou Centre d'Art de Tarragona, que tot just acaba de començar a rodar fa unes setmanes. Deixa enrere l'assistència de direcció de la Galeria Toni Tàpies de Barcelona, i la direcció artística de la Capella de Sant Roc de Valls. També ha estat la comissària de l'exposició en itinerància «Per sempre», de Tanit Plana, que es va poder veure a començaments d'any al CaixaForum de Tarragona; i de «2011 lumens», un projecte artístic a l'espai públic en el marc de les Festes Decennals de la Mare de Déu de la Candela a Valls. Parla entusiasmada del projecte que acaba d'endegar, formant equip amb Jordi Ribas (Riudebitlles, 1972) i Cristian Añó (Barcelona, 1969).

ARTIGA: Vau resultar guanyadors del concurs per a la selecció de l'equip que ha de gestionar i dirigir el Centre d'Art de Tarragona, convocat per l'Ajuntament. Quina és la vostra proposta?

CÈLIA DEL DIEGO: Es tracta d'un centre d'art contemporani tenint com a referent immediat les Kunsthalle alemanyes, concebudes com a espais multidisciplinars, dinàmics i oberts a les noves tendències i formes d'expressió de les arts visuals contemporànies. De fet, respon al perfil de centre que l'escena artística local i el sector de l'art, en un sentit més ampli, està sol·licitant des de fa molt de temps per al Camp de Tarragona. Arran d'aquesta demanda, l'any 2007 es va crear un comitè impulsor en el qual estaven representades les tres administracions (Ajuntament, Diputació i Generalitat), així com les associacions i els agents del territori, amb l'objectiu de confeccionar un document que definís les directrius del projecte artístic del futur Centre. Aquestes indicacions, fruit del consens, van ser recollides per l'Ajuntament i la Generalitat a les bases del concurs i, per tant, reflectides, també, en el projecte que nosaltres vam presentar.

A: Quines són aquestes directrius?

CD: Una de les principals recomanacions era que fos un centre especialitzat en mediació, entre les pràctiques artístiques i el teixit social del territori. Aquesta és una línia que creuarà transversalment tot el nostre projecte, que contemplarà la formació, la recerca, la producció i la difusió de les arts visuals, sempre des d'un plantejament multidisplinar.

A: Com pots concretar aquesta idea de la mediació?

CD: Les polítiques culturals cada vegada tenen més relació

amb els contextos específics amb què col·laboren per tal de promoure la participació de la ciutadania en els processos de producció dels projectes artístics. La finalitat és la d'afavorir altres maneres de retorn social de la pràctica artística a la comunitat, fomentar la col·laboració dels artistes en diversos contextos i promoure que el procés creatiu esdevingui una pràctica que entri en diàleg crític amb les realitats amb què interacciona. Aquesta serà l'especificitat del Centre. És des de la recerca teòrica i pràctica en aquesta direcció des d'on cercarem projectar-nos en l'àmbit nacional, estatal i, quan s'escaigui, internacional.

A: Parles en plural. Qui sou?

CD: El projecte ha estat dissenyat per un equip de tres persones: d'una banda el Jordi Ribas i jo mateixa, que treballem per a Progess, l'empresa adjudicatària del concurs; i, per l'altra, el Cristian Añó de Sinapsis, una entitat que treballa des de fa temps en projectes de mediació entre pràctiques artístiques contemporànies i contextos socials. Tots tres participem del que hem anomenat la taula de programació, que programarà les actuacions del Centre, i a la qual no descartem convidar-hi altres professionals en relació amb la definició d'accions específiques.

També tenim previst constituir una comissió de seguiment que garanteixi els mecanismes d'avaluació i validació de les actuacions del Centre. La definició dels membres que l'han de conformar serà consensuada amb les institucions contractants i comptarà amb representació del Comitè impulsor.

A: Amb quines dificultats us heu d'enfrontar?

CD: Disposem d'un pressupost anual de 280.000 euros. És limitat si tenim en compte que inclou tant la gestió com la programació. A més, estem esperant que la Generalitat se sumi de nou al projecte, cosa que seria desitjable per garantir-ne la continuïtat i donar-li una projecció més àmplia. Un altre condicionant és l'espai. Provisionalment ens instal·larem al Tinglado 2, un espai limitat i que haurà de ser polivalent al màxim, a l'espera de traslladar-nos a un dels magatzems de la Tabacalera, però això no comptem que passi en els propers quatre anys. Tot i així, aquestes dificultats es poden llegir amb una mirada positiva, ja que ara ens cal començar a treballar en un projecte modest i abastable que puguem fer créixer progressivament.

A: La feina d'aquests primers mesos serà poc pública, i és necessari que així sigui. Quina és aquesta feina ara?

CD: Al concurs ja calia presentar-hi un projecte, però ara cal portar-lo a la pràctica. Alhora que estem treballant en l'adequació de l'espai de treball, el pla de comunicació, la concreció de la programació, etc., també estem fent els primers contactes amb els agents del territori.

A: Quina previsió hi ha de fer visible el Centre?

CD: D'entrada, a la tardor. Estem acabant de definir el calendari.

A: Com penses que la comunitat artística rep el Centre?

CD: Crec que el rep com una cosa necessària i que hi té posades moltes expectatives. La nostra voluntat és impulsar processos de treball que posin en relació el Centre amb els agents artístics locals per tal de visibilitzar o generar sinergies entre ells, i enfortir, així, l'ecosistema cultural del territori.

A: I finalment, el públic?

CD: Aquest serà un altre dels reptes. En aquest sentit, el treball des de la mediació que tenim previst desenvolupar al Centre hi tindrà molt a dir.

Segueix ARTIGA a: http://twitter.com/revistaartiga

CRÈDITS ARTIGA: **Direcció:** Assumpta Rosés // **Consell de redacció:** Cèlia del Diego, Ivan Favà, Assumpta Rosés, Antonio Salcedo i Màrius Domingo // **Correcció de textos:** Agnès Toda // **Disseny i maquetació:** Alexandre Ayxendri **Apartat de Correus** 4119. 43007, Tarragona // artiga@art-tarragona.com

Col·laboren: Generalitat de Catalunya; CoNCA Consell Nacional de la Cultura i de les Arts; Diputació de Tarragona

Produeix: ARTIGA www.art-tarragona.com

Publicació gratuïta / 3.500 exemplars / D.L.: T-324-2008 / ISSN: 2013-0597